

Zorgplicht voor bodembedreigende activiteiten

Aandachtspunten en ondersteuning bij algemene en specifieke zorgplicht

Met het van kracht worden van de Omgevingswet, per 1 januari 2024, heeft de zorgplicht een prominentere en uitgebreidere rol gekregen dan voorheen. Naast de algemene zorgplicht, zoals we die al kenden onder de Wet bodembescherming en Wet milieubeheer, is er nu ook een specifieke zorgplicht opgenomen voor diegene die milieu belastende activiteiten (Mba) uitvoert.

In deze notitie informeren we u graag over wat de algemene en specifieke zorgplicht inhoudt en op welke wijze de diverse schema's van SIKB er voor kunnen zorgen dat wordt voldaan aan de specifieke (en daarmee ook aan de algemene) zorgplicht.

1. Zorgplicht in de Omgevingswet

De Omgevingswet maakt onderscheid tussen een algemene zorgplicht en een specifieke zorgplicht. **Algemene zorgplicht** houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. De **specifieke zorgplicht** geldt voor specifieke activiteiten voor concreet genoemde belangen en richt zich op degene die de activiteit uitvoert. In het [Besluit activiteiten leefomgeving \(Bal\)](#) staan de specifieke zorgplichten

vermeld. Deze specifieke zorgplichten maken duidelijk welke maatregelen en voorzieningen er minimaal getroffen moeten zijn. Bijvoorbeeld dat degene die verantwoordelijk is voor een activiteit, de beste beschikbare technieken (BBT) toepast.

Er geldt geen algemene zorgplicht wanneer er een specifieke zorgplicht geldt of wanneer er gedetailleerde specifieke regels gelden. Dat is een belangrijk verschil met specifieke zorgplichten. Die gelden namelijk altijd, ook wanneer gedetailleerde specifieke regels gelden. Dat kunnen algemene regels en vergunningvoorschriften zijn.

2. Specifieke zorgplicht Besluit activiteiten leefomgeving

De specifieke zorgplicht is opgenomen in artikel 2.11, eerste lid van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en luidt als volgt.

Degene die een milieubelastende activiteit, of een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringstechnisch werk verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 2.2, is verplicht:

1. Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
2. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
3. Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

De specifieke zorgplicht kan niet alle potentiële nadelige gevolgen van activiteiten volledig met detailregels afdekken. De uitgewerkte rijksregels zijn gericht op de meest voorkomende nadelige gevolgen, de specifieke zorgplicht dekt eventuele, andere situaties. Op degene die de activiteit verricht rust de plicht om naast het volgen van de doelschriften of maatregelen die voorgeschreven zijn in het Bal ook te blijven nadenken over maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om nadelige gevolgen voor de in het Bal geregelde belangen (zie artikel 2.2 van het Bal) te voorkomen of afdoende te beperken.

De specifieke zorgplicht is opgenomen ter waarborging van de veiligheid en ter bescherming van gezondheid en milieu bij het uitvoeren van milieubelastende activiteiten, zoals volgt uit artikel 2.2. van het Bal. Alhoewel de meeste schema's en protocollen van SIKB zich primair richten op het voorkomen van bodemverontreiniging helpen ze direct en indirect ook ter bescherming van de gezondheid en het waarborgen van de veiligheid.

3. Specifieke zorgplicht en bodembescherming

Bij bodembedreigende activiteiten zijn bodembeschermende voorzieningen nodig om de bodem te beschermen tegen stoffen die de kwaliteit van de bodem kunnen bedreigen. Daarnaast zijn preventieve maatregelen van belang, deze zijn gericht op controle en onderhoud van voorzieningen en het beperken van de gevolgen bij een incident. Voor zover deze maatregelen niet worden voorgeschreven in het Bal, zijn zij een onderdeel van de specifieke zorgplicht.

Een en ander is beschreven in de toelichting van artikel 2.11 eerste lid welke de Good housekeeping maatregelen beschrijft die dienen om de kwaliteit van de bodem te beschermen. Enkele voorbeelden (niet uitputtend):

- het opruimen van gelekte en gemorste vloeistoffen;
- het voorradig hebben van voldoende absorptiemiddelen;
- het tijdig legen van lekbakken;
- het niet doorboren of op een andere manier aantasten van een vloeistofdichte bodemvoorziening bij een onderzoek ervan;
- het goed aanleggen, inspecteren en onderhouden van voorzieningen;
- het op tijd repareren of vervangen van een bodembeschermende voorziening als er scheuren ontstaan, die de werking daarvan ondermijnen;
- het tot op de oppervlakte van een dompelbad en het daarbij behorende uitlekgebied uitstrekken van een bodembeschermende voorziening;
- het onderhouden, repareren en schoonmaken van filters, apparaten en installaties zodat de goede werking ervan is gegarandeerd;
- het repareren van lekken in een bodembeschermende voorziening;
- het bestand zijn van een tank of bassin tegen de stoffen die deze bevat.

De toelichting op het tweede lid van artikel 2.11 van het Bal beschrijft met name de preventieve maatregelen die getroffen kunnen worden om verontreinigingen te voorkomen, enkele voorbeelden (niet uitputtend).

- alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging moeten zijn getroffen;
- alle passende preventieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid moeten zijn getroffen;
- de beste beschikbare technieken worden toegepast.

Degene die een activiteit verricht, moet de beste beschikbare technieken (BBT) toepassen. Dit zijn de meest doeltreffende technieken om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Of, als dat niet mogelijk is, nadelige gevolgen zo veel mogelijk te beperken. Voor bodembescherming betekent dit dat men moet voldoen aan het BBT-document BB-cvm. De BB-cvm verwijst op diverse locaties direct of indirect naar divers SIKB protocollen, die daarmee ook een BBT-document zijn.

De ondernemer van de activiteiten moet de passende (preventieve) maatregelen vaststellen en uitvoeren. Wanneer het niet mogelijk is om de gevolgen voldoende te beperken, zal de activiteit niet uitgevoerd moeten worden, voor zover het mogelijk is om de activiteit niet te verrichten. Op de website van het IPLD is nader uitgewerkt hoe invulling gegeven kan worden aan de specifieke zorgplicht.

4. Waarborgen specifieke zorgplicht door SIKB

Het beschermen van de bodem is een van de onderwerpen waar specifieke zorgplicht zich op richt. SIKB biedt op diverse manieren invulling en ondersteuning bij het voldoen aan deze specifieke zorgplicht. In het overzicht op de volgende pagina is per onderwerp aangegeven op welke wijze invulling wordt gegeven.

Voor vragen of opmerkingen over dit onderwerp of over andere thema's gerelateerd aan het onderwerp bodembescherming of tankinstallaties kunt u contact opnemen met SIKB.

Gebruikte bronnen:

- www.iplo.nl
- [Besluit activiteiten leefomgeving \(Bal\)](#)
- www.bodembescherming.nl
- www.sikb.nl

Activiteit Bal	Invulling SIKB documenten	Opmerkingen
Tankinstallaties		
Opslaan brandbare vloeistoffen bovengrondse opslagtank	<u>BRL SIKB 7800 - Tankinstallaties</u> <u>AS SIKB 6800 - Inspectie tankinstallaties</u>	Wanneer een tankinstallatie wordt ontworpen, geïnstalleerd, onderhouden en geïnspecteerd of gekeurd volgens BRL SIKB 7800 en AS SIKB 6800 dan wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht zoals is voorgeschreven in artikel 2.11 van het Bal.
Opslaan brandbare vloeistoffen ondergrondse opslagtank	<u>BRL SIKB 7800 - Tankinstallaties</u> <u>AS SIKB 6800 - Inspectie tankinstallaties</u>	
Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische stoffen in bovengrondse opslagtanks <i>(geen verplichte certificering vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7800 - Tankinstallaties</u> <u>AS SIKB 6800 - Inspectie tankinstallaties</u>	
Opslaan van diesel, oxiderende, bijtende of aquatoxische vloeistoffen in een tank-container of verpakking die als opslagtank wordt gebruikt <i>(geen verplichte certificering vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7800 - Tankinstallaties</u> <u>AS SIKB 6800 - Inspectie tankinstallaties</u>	
Opslaan van diesel, oxiderende stoffen enzovoorts, in ondergrondse opslagtanks	<u>BRL SIKB 7800 - Tankinstallaties</u> <u>AS SIKB 6800 - Inspectie tankinstallaties</u>	
Tanken		
Grootschalig tanken	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	Wanneer een vloeistofdichte bodemvoorziening wordt aangelegd en geïnspecteerd volgens BRL SIKB 7700 en AS SIKB 6700 dan wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht zoals is voorgeschreven in artikel 2.11 van het Bal.
Grootschalig tanken van brandstoffen aan vaartuigen of drijvende werktuigen	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	
Kleinschalig tanken <i>(geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	
Opslag in verpakking		
Opslaan gevaarlijke stoffen <i>(geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	Wanneer een vloeistofdichte bodemvoorziening wordt aangelegd en geïnspecteerd volgens BRL SIKB 7700 en AS SIKB 6700 dan wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht zoals is voorgeschreven in artikel 2.11 van het Bal.
Opslaan goederen <i>(geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	
Opslaan organische peroxiden <i>(geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vereist vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	
Overige bodembedreigende activiteiten		
Onderhouden en repareren verbrandingsmotoren, gemotoriseerde voertuigen, vliegtuigen, vaartuigen of werktuigen <i>(hier geldt geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	Wanneer een vloeistofdichte bodemvoorziening wordt aangelegd en geïnspecteerd volgens BRL SIKB 7700 en AS SIKB 6700 dan wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht zoals is voorgeschreven in artikel 2.11 van het Bal.
Wasstraat of wasplaats <i>(bij reinigen van agrarische voer- of werktuigen geldt geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	
Overige voorzieningen waar een aaneengesloten bodemvoorziening is voorgeschreven <i>(hier geldt geen verplichte vloeistofdichte bodemvoorziening vanuit Bal)</i>	<u>BRL SIKB 7700 - Aanleg vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u> <u>AS SIKB 6700 - Inspectie vloeistofdichte bodemvoorzieningen</u>	

¹ <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/bodemregels-opslaan-diesel-oxiderende-bijtende/> vermeldt specifiek het volgende 'Bij een tankinstallatie met een installatiecertificaat BRL SIKB 7800, is zeker dat aan de eisen van het Bal paragraaf 4.94 en aan de zorgplicht wordt voldaan'